

Věc C-370/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

7. srpna 2020

Předkládající soud:

Bundesgerichtshof (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

25. června 2020

Žalobce a navrhovatel v řízení o opravném prostředku „Revision“:

Pro Rauchfrei e. V.

Žalovaný a odpůrce v řízení o opravném prostředku „Revision“:

JS

Předmět původního řízení

Žaloba na zdržení se nabízení cigaret ve výdejních automatech, neboť tímto způsobem je porušován zákaz zakrytí zdravotních varování na jednotkových baleních cigaret a zobrazení jednotkových balení cigaret jsou zobrazována bez těchto varování.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Žádost na základě článku 267 SFEU o výklad čl. 8 odst. 3 první věty (pojmy „uvádění na trh“ a „zakrytí“) a čl. 8 odst. 8 (pojem „zobrazení jednotkových balení“) směrnice 2014/40

Předběžné otázky

- 1) Zahrnuje pojem uvádění na trh ve smyslu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40/EU nabízení tabákových výrobků prostřednictvím výdejních automatů takovým způsobem, že jednotková balení cigaret v nich umístěná

sice vykazují zákonem předepsaná varování, tato jednotková balení jsou však ve výdejním automatu uložena tak, že je spotřebitel nejprve nevidí a varování nacházející se na těchto baleních jsou viditelná až poté, co zákazník stiskne tlačítko automatu po jeho odblokování personálem pokladny a jednotkové balení cigaret je tímto způsobem ještě zaplacením uvolněno na pokladní pás?

- 2) Zahrnuje zákaz zakrývat varování použitím „jiného prostředku“, který stanoví čl. 8 odst. 3 první věta směrnice 2014/40/EU, také případ, kdy v rámci prezentace zboží automat zakrývá celé jednotkové balení tabáku?
- 3) Je znak skutkové podstaty „zobrazení jednotkových balení“ v čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40/EU naplněn také v případě, kdy zobrazení sice není věrnou reprodukcí originálního jednotkového balení, spotřebitel si však toto zobrazení vzhledem k jeho konturám, proporcím, barvám a logu značky spojuje s jednotkovým balením tabáku?
- 4) Jsou požadavky čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40/EU nezávisle na použitém zobrazení splněny, pokud má spotřebitel před uzavřením kupní smlouvy možnost prohlédnout si jednotkové balení cigaret s předepsanými varováními?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES, zejména body 48 a 60 odůvodnění, čl. 2 bod 40, článek 8

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů, zejména články 3 a 4

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (zákon proti nekalé hospodářské soutěži, dále jen „UWG“), zejména § 3, § 3a, § 5a, § 8

Gesetz über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (zákon o tabákových výrobcích a souvisejících výrobcích, dále jen „TabakerzG“), zejména § 6

Verordnung über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse (nařízení o tabákových výrobcích a souvisejících výrobcích, dále jen „TabakerzV“), zejména § 11 odst. 1 první věta bod 4 a odst. 2

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

Žalovaný provozuje dva supermarkety v Mnichově. Na pokladnách těchto supermarketů nabízel od 20. května 2017 prodej cigaret v níže vyobrazených výdejních automatech:

- 1 Jednotková balení cigaret umístěná v těchto výdejních automatech zákazník neviděl. Z tlačítek pro výběr zboží umístěných na těchto výdejních automatech sice bylo možno rozpoznat různé značky cigaret, tlačítka však nevykazovala zákonem předepsaná zdravotní varování.
- 2 Prodej probíhal tak, že zákazník nejprve požádal personál pokladny o odblokování automatu a pak stiskl tlačítko požadované značky cigaret. Výdejní zařízení automatu následně dopravilo jednotkové balení cigaret na pokladní pás. Jednotkové balení cigaret pak bylo zapláceno u pokladny, pokud zákazník svůj úmysl týkající se nákupu nezměnil. Tento způsob prodeje prostřednictvím výdejního automatu sloužil k zamezení krádeží a ochraně mládeže.
- 3 Žalobce napadl u Landgericht (zemský soud) nabízení cigaret prostřednictvím výdejních automatů provozovaných žalovaným. Landgericht (zemský soud) žalobu zamítl. Odvolání podané žalobcem nebylo úspěšné. Předkládající soud rozhoduje o opravném prostředku „Revision“, který podal žalobce.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 4 Podle názoru předkládajícího soudu závisí úspěch opravného prostředku „Revision“ na výkladu čl. 8 odst. 3 první věty a čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40. Zaprvé je relevantní, zda je prezentace cigaret prostřednictvím dotčeného výdejního automatu v rozporu se zákazem zakrytí zdravotních varování umístěných na jednotkovém balení tabákového výrobku podle čl. 8 odst. 3 první

věty směrnice 2014/40. Zadruhé je nutno vyjasnit, zda jsou na výdejním automatu prezentována vyobrazení jednotkového balení cigaret, která v rozporu s ustanovením čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 neobsahují zdravotní varování.

K výkladu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40

Ke znaku uvádění na trh (první předběžná otázka)

- 5 Předně vyvstává otázka, zda prezentace jednotkového balení cigaret prostřednictvím výdejního automatu představuje „uvádění na trh“ ve smyslu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40. K vyjasnění tohoto výkladového problému je určena první předběžná otázka.
- 6 Nabídka prostřednictvím dotčeného výdejního automatu se vyznačuje tím, že jednotková balení cigaret nacházející se v tomto automatu sice mají zákonem předepsaná varování, jsou však v automatu uložena tak, že je spotřebitel nejprve nevidí. Jednotková balení cigaret a varování, která se na nich nacházejí, jsou viditelná až v okamžiku, kdy zákazník stiskne tlačítko automatu odblokovaného personálem pokladny a jednotkové balení cigaret je tak ještě před zaplacením uvolněno na pokladní pás. Otázku, zda je tato prodloužená nákupní operace, během níž jsou zdravotní varování na jednotkových baleních cigaret viditelná pouze po určitou dobu, naplňuje znak uvádění na trh ve smyslu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40, nelze podle názoru předkládajícího soudu zodpovědět jednoznačně.
- 7 Znění čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 hovoří proti restriktivnímu výkladu v tom smyslu, že pojem uvádění na trh zahrnuje pouze přechod skutečné držby z prodávajícího na kupujícího po zaplacení. Podle čl. 2 bodu 40 směrnice 2014/40 se „uváděním na trh“ rozumí poskytnutí výrobků za úplatu či zdarma. Výraz „poskytnutí“ by mohl zahrnovat nabízení cigaret ve výdejních automatech dotčené v projednávané věci, kdy vydání výrobku iniciuje sám zákazník.
- 8 Z kontextu právní úpravy nelze dovodit jednoznačný výklad pojmu uvádění na trh. Odvolací soud měl za to, že uložení jednotkových balení cigaret v dotčeném výdejním automatu je pouze jednou z úprav prodeje. Z bodu 48 odůvodnění směrnice 2014/40 podle jeho názoru vyplývá, že tato směrnice neharmonizuje úpravy prodeje a reklamy. Nabízení cigaret ve výdejních automatech dotčené v projednávané věci proto není předmětem ustanovení obsažených ve směrnici. Podle názoru předkládajícího soudu není jisté, zda lze s tímto výkladem souhlasit. Bod 48 odůvodnění směrnice 2014/40 stanoví, že tato směrnice neharmonizuje pravidla pro nekuřácká prostředí ani pro úpravy prodeje či reklamy na vnitrostátní úrovni či rozšiřování značky, ani nezavádí věkovou hranici pro elektronické cigarety či náhradní náplně. Odvolací soud z toho dovodil, že směrnice 2014/40 upravuje pouze podobu samotného výrobku, nikoliv však způsoby prodeje tabákových výrobků, jako například prezentaci ve výdejních automatech. Je nutno přihlídnout k tomu, že bod 48 odůvodnění vyňal z cíle harmonizace směrnice kromě „úpravy prodeje“ také „reklamu“, s ohledem na reklamu na elektronické

cigarety však směrnice 2014/40 obsahuje výslovná ustanovení v čl. 20 odst. 5 a v bodě 43 odůvodnění. Dále z bodu 60 odůvodnění vyplývá, že mezi cíle směrnice patří sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se mimo jiné „obchodní úpravy“ tabákových výrobků. Z pojmu „presentation“ použitého v anglickém znění by mohlo vyplývat, že předmětem směrnice 2014/40 není pouze obchodní úprava balení tabákového výrobku samotná, nýbrž také okolnosti jeho prezentace v rámci prodejní situace.

- 9 Z cíle čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 také není jednoznačně zjevné, zda pojem uvádění na trh zahrnuje dotčenou prezentaci jednotkových balení cigaret ve výdejních automatech. Zákaz zakrytí podle čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 slouží podle bodu 28 odůvodnění směrnice k zajištění integrity a viditelnosti zdravotních varování a jejich co největší účinnosti (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. května 2016, Philip Morris Brands a další, C-547/14, EU:C:2016:325). Cílem zákazu zakrývání je tedy stejně jako u povinného zdravotního varování ochrana zdraví prostřednictvím varování týkajících se nepříznivých účinků výrobku na lidské zdraví nebo jiných nežádoucích důsledků jeho spotřeby (viz článek 1 a čl. 2 bod 32 směrnice 2014/40). Z toho vyplývá, že účelem zákazu zakrytí podle čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 je zajistit, aby spotřebitel bral zdravotní varování na vědomí a měl možnost k nim v rámci svého rozhodnutí o koupi přihlídnout. Podle zjištění odvolacího soudu je kupní smlouva uzavřena nikoliv již stisknutím tlačítka výběru na automatu, nýbrž až - krátce poté - následným zaplacením cigaret. Spotřebitel si díky tomu, že krabička cigaret po stisknutí tlačítka výběru na automatu spadne na pokladní pás, může před uzavřením smlouvy jednotkové balení cigaret zcela a ze všech stran neomezeně prohlédnout a díky tomu se pro nákup nebo proti němu rozhodnout při vědomí nezakrytých varování umístěných na balení. Vzhledem k tomu lze vycházet z toho, že při prodeji cigaret prostřednictvím dotčeného výdejního automatu není dostatečným způsobem dotčen cíl zákazu zakrytí, neboť během prodeje jsou zdravotní varování na balení neomezeně viditelná ještě včas před přijetím konečného rozhodnutí o koupi. S ohledem na význam zdravotních varování pro ochranu zdraví jako důležitého právního zájmu a cíle kontroly tabáku zakotveného v článku 1 směrnice 2014/40 není na druhé straně vyloučeno, že dostatečný účinek zdravotních varování lze předpokládat pouze v případě, že se tato varování dostanou ke spotřebiteli již při prezentaci cigaret ve výdejních automatech a tedy v okamžiku, kdy je učiněn již první důležitý krok při rozhodování pro nákup cigaret či proti němu. To by mohlo hovořit pro to, aby prezentace výdejním automatem na začátku nákupu byla zahrnuta do pojmu uvádění na trh a tedy do působnosti zákazu zakrývání zdravotních varování.

Ke znaku zakrytí jinými prostředky (druhá předběžná otázka)

- 10 Dále vyvstává otázka, zda je za okolností projednávané věci naplněn znak zakrytí jinými prostředky ve smyslu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40. K vyjasnění tohoto výkladového problému je určena druhá předběžná otázka.

- 11 Je sporné, zda zamezení viditelnosti zdravotních varování umístěných při poskytování jednotkových balení cigaret ve výdejním automatu představuje zakrytí ve smyslu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40. Podle jednoho názoru se zákaz zakrytí vztahuje také na zakrytí celého balení automatem, neboť cílem čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 je zajistit viditelnost zdravotních varování již při prezentaci zboží. Podle opačného názoru se čl. 8 odst. 3 první věta směrnice 2014/40 podle bodu 48 odůvodnění týká pouze zboží samotného nebo vzhledu balení a nikoliv jeho prezentace nebo jiných úprav prodeje a tedy nikoliv faktorů, které nesouvisí s balením. Umístění tabákových výrobků v automatech na zboží nebo v regálech je čistě úpravou prodeje a netýká se vzhledu balení, který upravuje směrnice. Nemůže se tedy jednat o zakrytí ve smyslu čl. 8 odst. 3 první věty směrnice.
- 12 Podle názoru předkládajícího soudu nelze na spornou otázku odpovědět jednoznačně.
- 13 Znění čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 nebrání předpokladu, že také zamezení viditelnosti zdravotních varování poskytnutím jednotkového balení cigaret ve výdejních automatech představuje zakrytí jiným prostředkem, jemuž má být podle tohoto ustanovení zamezeno. Je-li jiným prostředkem zakryto nejen zdravotní varování, nýbrž celé balení, pak je s tím nutně spojeno také zakrytí varování umístěných na balení.
- 14 Z kontextu právní úpravy nelze dovodit jednoznačný výklad pojmu zakrytí. Jak již bylo objasněno, nelze dát jednoznačnou odpověď na otázku, zda z bodu 48 odůvodnění směrnice vyplývá, že takové úpravy prodeje, jako je nabízení cigaret ve výdejním automatu, jsou ze systematických důvodů vyňaty z oblasti působnosti čl. 8 odst. 3 první věty směrnice. Toto hledisko by mohlo být rozhodující nejen pro pojem uvádění na trh, nýbrž také pro znak „zakrytí“. Naproti tomu nelze z prostředků příkladmo uvedených v čl. 8 odst. 3 první větě směrnice 2014/40 dovodit úmysl normotvůrce, aby zakrytí uložením balení cigaret ve výdejním automatu bylo z oblasti působnosti zákazu zakrytí vyňato, neboť nemá dostatečnou vazbu na vzhled balení samotného. Daňové značení, cenovky a bezpečnostní prvky uváděné v čl. 8 odst. 3 první větě směrnice 2014/40 jsou sice prostředky, které se na balení cigaret pravidelně umísťují a týkají se vzhledu balení. Naproti tomu jsou balení, kapsy a krabice, které také zmiňuje čl. 8 odst. 3 první věta směrnice 2014/40, také prostředky, které mohou balení také zcela zahalit a tímto způsobem - stejně jako dotčený výdejní automat - znemožnit, aby spotřebitel vnímal zdravotní varování umístěná na balení nezávisle na jeho ostatním vzhledu.
- 15 Také z cíle čl. 8 odst. 3 první věty směrnice 2014/40 jednoznačně nevyplývá, zda pojem zakrytí jinými prostředky zahrnuje dotčenou prezentaci jednotkového balení cigaret ve výdejních automatech. V tomto ohledu musí být přihlédnuto ke stejným aspektům jako při výkladu pojmu „uvádění na trh“.

K výkladu čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40

- 16 Podle čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 musí zobrazení jednotkových balení a vnějších obalů, které jsou určeny spotřebitelům v Unii, splňovat ustanovení hlavy II („Tabákové výrobky“) kapitoly II („Označování a balení“) směrnice.

K pojmu „zobrazení jednotkových balení“ (třetí předběžná otázka)

- 17 Nejprve vyvstává otázka, zda se jedná o zobrazení jednotkových balení ve smyslu čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40/EU v případě, že zobrazení sice není věrnou reprodukcí originálního balení, spotřebitel si však zobrazení vzhledem k jeho konturám, proporcím, barvám a logu značky spojuje s balením tabáku. K vyjasnění tohoto výkladového problému je určena třetí předběžná otázka.
- 18 Podle názoru předkládajícího soudu nelze na tuto otázku odpovědět jednoznačně.
- 19 Pojem „zobrazení jednotkového balení“ ve smyslu čl. 8 odst. 8. směrnice 2014/40 by mohl napovídat, že skutková podstata čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 zahrnuje pouze věrnou reprodukci originálního jednotkového balení cigaret, nehledě na zdravotní varování. Význam tohoto pojmu by však mohl zahrnovat také zobrazení ve smyslu stylizovaného vyobrazení důležitých znaků vzhledu jednotkového balení.
- 20 Z kontextu čl. 8 odst. 3 směrnice 2014/40 a jeho ustanovení o zajištění viditelnosti zdravotních varování na balení tabákových výrobků pouze vyplývá, že v čl. 8 odst. 8 směrnice jde o zobrazení těchto balení. V tom případě se může jednat o věrné nebo také stylizované reprodukce.
- 21 Cíl ustanovení čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 by mohl hovořit spíše pro to, aby se toto ustanovení vztahovalo také na taková zobrazení, která u spotřebitele vzhledem k svému vzhledu vyvolávají asociaci s jednotkovým balením cigaret. Povinnost upravená v čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40, že požadavky na viditelnost zdravotních varování platné pro balení samotné musí splňovat také zobrazení jednotkových balení, slouží stejně jako samotný cíl zdravotních varování ochraně zdraví prostřednictvím varování před nepříznivými účinky výrobku na lidské zdraví nebo před jinými nežádoucími důsledky jeho spotřeby. Z toho vyplývá, že účelem také čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 je zajistit, aby zdravotní varování spotřebitel vnímal a měl možnost je v rámci svého rozhodnutí o koupi zohlednit. Pokud však spotřebitel na základě vyobrazení, které sice není věrné, ale díky stylizované reprodukci podstatných prvků balení na toto balení odkazuje, produkt rozpozná, mohlo by být v zájmu účinné ochrany zdraví a cíle omezení spotřeby tabáku nasnadě, aby takovéto stylizované zobrazení bylo postačující pro naplnění pojmu zobrazení ve smyslu čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40. Již takovéto zobrazení může stejně jako věrná reprodukce produktu podnítit rozhodnutí k nákupu, jež má být zdravotními varováními podle článku 8 směrnice 2014/40 potlačováno.

K otázce, zda jsou splněny požadavky čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40, jestliže má spotřebitel možnost prohlédnout si balení cigaret před uzavřením kupní smlouvy (čtvrtá předběžná otázka)

- 22 Dále vyvstává otázka, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v projednávané věci, je požadavkům čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 učiněno za dost již proto, že spotřebitel má před uzavřením kupní smlouvy možnost prohlédnout si jednotkové balení cigaret s předepsanými zdravotními varováními. K vyjasnění tohoto výkladového problému je určena čtvrtá předběžná otázka.
- 23 Odvolací soud měl za to, že čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 musí být vykládán v tom smyslu, že použití zobrazení jednotkových balení cigaret vůči spotřebiteli je zakázáno pouze v případě, dochází-li k němu místo prezentace balení před uzavřením kupní smlouvy. Podle názoru předkládajícího soudu není jisté, zda lze s názorem odvolacího soudu souhlasit.
- 24 Ze znění čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40, které hovoří pouze o zobrazení jednotkových balení, takovéto omezení rozsahu působnosti tohoto ustanovení, k němuž dospěl odvolací soud, nevyplývá.
- 25 Výklad s přihlédnutím ke kontextu právní úpravy nevede k jednoznačnému závěru. Odvolací soud opřel svůj názor opět o domněnku, že z bodu 48 odůvodnění směrnice 2014/40 vyplývá, že čistě reklamní opatření a úpravy prodeje nejsou předmětem směrnice. Jak již bylo uvedeno výše, není tato domněnka beze všech pochybností.
- 26 Z cíle ustanovení čl. 8 odst. 8 směrnice 2014/40 také jednoznačně nevyplývá, zda toto ustanovení chce zakázat také použití zobrazení jednotkových balení cigaret bez zdravotních varování, má-li spotřebitel před uzavřením kupní smlouvy možnost si prohlédnout samotná jednotková balení cigaret s předepsanými zdravotními varováními. V tomto ohledu musí opět být přihlédnuto ke stejným aspektům jako při výkladu pojmu „uvádění na trh“. Předkládající soud v této souvislosti odkazuje na příslušný výklad.